

I etnografické sbírky muzea mají svou „Monu Lisu“

Každé větší i menší muzeum má ve svých sbírkách nějaké unikáty, tak např. pařížský Louvre uchovává asi nejslavnější obraz od Leonarda da Vinci. Dalo by se říci, že svou „Monu Lisu“ mají i etnografické sbírky vsetinského muzea. Nejedná se však o žádné vzácné umělecké dílo, naopak jde o na první pohled obyčejné dřevěné předměty. Jsou to výrobní nástroje – dřevěné formy, pomocí nichž se zhotovovaly textilie prastarou textilní technikou podobnou tkaní nazývanou vázání (pletení) na formě. Formy zvané též „desky“ měly tvar příslušné části těla a hotové výrobky vznikaly oplétáním osnovních nití, napjatých svisele na formě, nití útkovou.

Na Valašsku byly tímto způsobem vyráběny teplé a pevné vlněné rukavice, používané nejčastěji dřevorubci, dále mužské čepice a papuče zvané kocúry. Nejstarší výrobky byly vázány z ovčí vlny přírodních barev –

světlé a tmavé, jejichž kombinace obvykle tvořila geometrický vzor. Později se vlna barvila i na pestřejší barvy – červenou, zelenou, modrou aj.

Tato technika byla v Evropě známa u západních Slovanů v oblasti Karpat, a to na Slovensku a v Polsku, u nás jen na východní Moravě. Na Valašsku je doložena především na Vsacku a Rožnovsku, největším producentem zejména pro slovenský trh (údajně až pro Turecko) byla ovšem obec Strážnice. Zde se v 2. polovině

19. století vyrábělo až 3000 párů rukavic za rok, přičemž denně upletl zručný výrobce asi 1 pár (jejich výrobou se hlavně v zimě zabývali obvykle muži a děti).

A něco blíže k těm již zmíněným unikátům. Jedním z nich je forma na rukavice. Přestože jich muzeum vlastní hned několik, jediná z nich má na sobě vyryto vročení 1841 nebo 1847 a je tak nejstarší datovanou formou v českých muzeích.

Tím druhým vzácným předmětem je obdobně tvarovaná for-

ma na čepice původem z Nového Hrozenkova, jež je vůbec jedinou dochovanou formou na výrobu pokrývek hlavy touto technikou u nás. Obě tyto formy jsou v současné době skryty zrakům veřejnosti v depozitáři rekonstruovaného vsetinského zámku. Ihned po znovuotevření muzea však budou ozdobou nových expozic.

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, MRV, Vsetín

Obr. Forma na čepice s rekonstrukcí na ní vázané čepice (Foto: M. Fohlerová)

